

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΔΙΣ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ ΕΝ ΛΕΙΨΙΑΙ.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β'.

ΤΟΜΟΣ Ζ'.
ΑΡΙΘΜ. 12 (156).

Συνδρομή ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἀπριλίου ἐκάστου ἔτους ἐτησίᾳ μὲν
φρ. χρ. 25 ἐξάμηνος δὲ φρ. χρ. 12½.

ΕΤΟΣ Ζ'.
τῇ 15/27. Σεπτεμβρίου 1891.

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ.

ΠΟ ἐξήκοντα ἐτῶν οὐδέποτε σπαρακτικώτερον ἄλγος συνέπιπτε τὴν καρδίαν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, οὐδέποτε ὀδυνηρότερον πένθος περιεκάλυψε τὴν

Ελλάδα. Ἡ εἰδησις τῆς ἀσθενείας τῆς Ἀλεξάνδρας εἶχεν ἐπισκήψῃ ὡς κεραυνός. Ἐν ἀγωνιώδει προσδοκία ἀνέμενον πάντες ἐν εὐχάριστον, ἐν παρήγορον ἄγγελμα. Ἀλλὰ τὸ τηλεγραφικὸν σύρμα δὲν ἔφερε τὸ θερμῶς ποδοῦμενον. τοῦναντίον ἔφερε πικράς εἰδήσεις, «ἡ Ἀλεξάνδρα ἐμενεν ἐπὶ ἡμέρας ἀναίσθητος.» Τότε ἡ ἀγωνία ἔφθασεν εἰς ὅζυ σημεῖον. Αἱ καρδίαι ἐδέοντο σιγηλῶς ὑπὲρ τῆς ἀναρρώσεως τῆς βασιλοπούλας. Παρακλήσεις ἐψάλλοντο ἀνὰ τὸ Βασίλειον ἐν τοῖς ναοῖς, ἐν τοῖς παρεκκλησίαις ὑπὲρ τῆς διασώσεως τῆς Ἀλεξάνδρας. Ἐν ἔθνος ἐγονυπέτει πρὸ τοῦ Πλάστου καὶ ἐδέετο διακαῶς ὑπὲρ μιᾶς ὑπάρξεως. Καὶ ἔξαφνα, διὰ μιᾶς ἐπισκίπτει τὸ φοβερόν μήνυμα «ἡ Ἀλεξάνδρα ἀπέθανε!» Ἀπέθανεν εἰς τὰ ξένα, μακρὰν τῆς γῆς, τῆς ὁποίας ὁ οὐρανός, ὁ ἥλιος,

ΚΛΕΙΩ. ΤΟΜΟΣ Ζ'.

ὁ ἀήρ, τὰ ἄνθη διέπλασαν ἐναμίλλως, ἐκάλλυναν τὸ σῶμά της καὶ τὴν ψυχὴν της, ἀπέθανε μακρὰν τῶν ἀλσῶν τῆς Κερκύρας, τῶν ράχεων τῆς Δεκελείας, τῶν συστάδων τοῦ ἀνακτορικοῦ κήπου.

† Η ΜΕΓΑΛΗ ΔΟΥΚΙΣΣΑ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ.

Καὶ ἐν ᾧ ἀπὸ τοῦ ἀνακτορίου μέχρι τῆς ταπεινότερας καλύβης τὸ δάκρυ ἔρρεεν ἐκ τῶν ὀμμάτων, καὶ τὸ χεῖλος ἐψέλλιζε μετ' ἀγάπην τὸ ὄνομά της, ἡ φαντασία ἔτρεχε πρὸς τὸ παρελθόν, ὅποτε ἡ Ἀλεξάνδρα φαιδρὰ κορασίς, μετ' ὑποδὺς ξανθοῦς πλοκάμους, ἐπλήρου μετ' τὴν εὐδυμον παιδικὴν φωνὴν τῆς τᾶς ἀνακτορικᾶς δενδροστοιχίας· ἔπειτα, ἀβρά, χαριτωμένη κόρη, διήρχετο τὰς ὁδοὺς τῶν Ἀθηνῶν στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ βασιλέως πατρός της, τοῦ ὁποίου ἡ πρὸς αὐτὴν ἀγάπη ἦτο παροιμιώδης· βραδύτερον, ὅτε ἐκ τῆς κόρης ἀνέδαλεν ἡ περικαλλὴς νεάνις ἵππευε παρὰ τὸ πατρικὸν πλευρόν, καὶ πάντες ἐχαιρέτιζον, μετ' ἀσκεπῇ κεφαλὴν ὑποκλινῶς, μετ' βλέμμα ἀγάπης παρακολουθοῦντες τὴν εὐσταλὴ βασιλοπούλαν. Αἰσθηματι

ανεξήγητον συνέδεε τοὺς Ἕλληνας πρὸς τὴν Ἀλεξάνδραν. Ἦτο ὡς εἰπεῖν ἡ ἐνσάρκωσις τοῦ ἐθνικοῦ ιδεώδους, ἡ βασιλοπούλα τῶν παραδόσεων, ὅτε δὲ κατὰ τὰς ἐθνικὰς ἐορτάς, κατὰ τὰς μεγάλας τελετὰς διήρχετο ἐφ' ἀμάξης, τὸ ἔνθεν κάκειθεν διπλῆς στρατιωτικῆς γραμμῆς πληθὸς ἡσθάνετο ἐν εἶδος εὐτυχίας, ἐν εἶδος ἀπολαύσεως, βλέπον τὴν ὡραίαν, τὴν ἀθάνατον, τὴν ἀγγελικὴν ἐκείνην μορφήν.

Ἐπειτα ἦλθεν ἡ πικρὰ ὥρα τοῦ ἀποχωρισμοῦ, ἦλθεν ἡ ὥρα νὰ ἐγκαταλίπῃ τὴν Ἑλλάδα, τὴν χώραν τοῦ ἡλίου, καὶ νὰ ὑπάγῃ εἰς τὴν χώραν τῶν χιόνων. Ἦτο ἀπεριγράπτως εὐτυχὴς διότι ἀπέρχετο νὰ κτίσῃ καλιὰν ἔρωτος μετ' ἐκείνου τὸν ὁποῖον ἐξέλεξεν ἡ καρδιά της. Καὶ ὁμῶς ἡγάπα τόσον πολὺ τὴν Ἑλλάδα ὥστε ἀπὸ τὴν λύπην της εἶχε λησμονήσῃ τὴν ἀνεκκάλυπτον εὐτυχίαν της. «Κάθε βῆμα ποῦ με ἀπομακρύνει ἀπὸ τὴν πατρίδα μου, ἔγραφεν εἰς φίλην της, μοῦ φαίνεται πῶς μοῦ παίρνει καὶ ἓνα κομμάτι ἀπὸ τὴν καρδιά μου.» Ἐκεῖ, ἐν Ῥωσίᾳ, ἐν τῇ μητροπόλει τῶν Τσάρων, τῇ ἐφόρεσαν τὸ ἀδαμάντινον στέμμα τῆς μεγάλης Δουκίσσης, τὴν ἐνέδυσαν με βαρυτίμους πορφύρας, με μαργαρίτας καὶ σαπφείρους· ἀλλ' ὑπὸ τοὺς ἀδάμαντας καὶ τὰς σισύρας, ὑπὸ τοὺς τιμαλφεῖς λίθους καὶ τὰ μεταξωτά, ἄλλο φυλακτὸν ἔκρυπεν ἡ ἑλληνικὴ καρδιά της: τὴν μυρτοδέσμεν τῆς Δεκελείας. Τὴν περιέπλεξε σφιγκτὰ με τὰ μαλλιά της ὑπὸ τὸ δουικὸν τῆς στέμματος· ὑπὸ τὴν ἐκδαμβωτικὴν περιβολὴν τῆς Μεγάλης Δούκισ-

σης ἐπάλλεν ἀναλλοίωτος ἡ καρδιά τῆς μικρᾶς βασιλοπούλας τῆς Ἑλλάδος.

Μετὰ τὸν γάμον της, ἐν μέσῳ τῆς εὐτυχίας της ὁ θερμότερός της πόθος ἦτο ἡ Ἑλλάς. «Ἀπεφασίσθη νὰ ἔλθωμεν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἔγραφεν ἐν τινὶ ἐπιστολῇ της. Δὲν γνωρίζω ἂν με ἐνθυμοῦνται ἢ με ἐλησμόνησαν, ἂν με ἀγαποῦν αὐτοῦ ὅπως τοὺς ἀγαπῶ. Ὅπως δὴ ποτε μετ' ὀλίγον θὰ εὐρίσκωμαι εἰς τὰς Ἀθήνας, θὰ ἴδω τὴν Ἑλλάδα. Ζήτω ἡ Ἑλλάς μου!»

Φεῦ! τὴν Ἑλλάδα τῆς εἵμαρτο νὰ μὴ ἐπανίδῃ πλέον! . . . Τῇ 12 Σεπτεμβρίου τὴν 3 ὥραν καὶ 5 τῆς πρωίας, ἐν μέσῳ τῶν κοιτομένων γονέων της οἵτινες εἶχον προσδράμῃ ἐναγωνίως ἐκ Δανίας, ἔκλεισε διὰ παντὸς τοὺς ὀφθαλμούς της ἡ καυμένη ἡ Ἀλεξάνδρα, ἡ ἄτυχη βασιλοπούλα μας, ἐν αὐτῷ ἐκείνῳ τῷ ἀνακτόρῳ τοῦ Πίνσκογε, — ὃ εἰρωνεῖα τῆς τύχης! — ἐν ᾧ εἶχε διέλθῃ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ γάμου της. Δὲν θὰ τὴν ἴδῃ πλέον τὴν Ἑλλάδα της. Ἡ Δεκέλεια δὲν θ' ἀντιχρήσῃ πλέον τὴν φωνὴν της, ὁ Σαρωνικὸς δὲν θ' ἀντικατοπτρίσῃ πλέον τὴν μορφήν της. Τὸ χάσμα τῆς Ἑλλάδος, τὸ ἀφρόπλαστον σῶμα, οἱ γαλανοὶ ὀφθαλμοί, ἡ ξανθόχρυσος κόμη, ἡ ἀγγελικὴ καρδιά, ὅλη ἐκείνη ἡ μυροβόλος, ὅλη ἐκείνη ἡ εἰκοσαέτις χάρις, ἡ Ἀλεξάνδρα — ἡ ταλαίπωρος Ἀλεξάνδρα! — εἶνε κλεισμένη ἐντὸς φερέτρου, ὑπὸ τοὺς βαρεῖς θόλους τοῦ παρεκκλησίου ἐνὸς φρουρίου! . . .

Κ.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΝ ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟΝ ΤΟΥ ΕΝ ΙΕΝΗ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ.

ΙΚΡΑ πόλις εἶνε ἡ Ἰένα· στεναὶ καὶ σκολιαὶ αἱ ἀγυαὶ της, ἀνώμαλα καὶ τραχεὰ εἰς τοὺς πόδας τὰ λιθόστρωτά της, παλαιαὶ αἱ οἰκίαι της, ὧν αἱ κακῶς ὑποκρυπτόμεναι ραγάδες ἀποτελοῦσι τὰς ρυτίδας τοῦ γήρατός των· οἰωνεὶ μεσαιωνικὴ τις κόνις ἐπιπάσσει τὴν γηραιάν πολίχνην· ἀλλ' ἡ περίξ αὐτῆς φύσις νεάζουσα πάντοτε καὶ ἀγήρατος, οἱ εὐγραμμοὶ λόφοι, αἱ βαθεῖαι κοιλάδες καὶ αἱ κατάφυτοι νάπαι, αἱ χλοάζουσαι ὄχθαι τῆς πολυκαμποῦς Σάαλ, τὰ περιστέφοντα τὰ βουνὰ δάση τῶν ἐλατῶν, ἡ θελκτικὴ, ἀπαράμιλλος ἐπαλλαγή τῶν ὀριζόντων καὶ τῶν πρασίνων ἀποχρώσεων καθιστῶσιν αὐτὴν ἓνα τῶν ὡραιότερων σταθμῶν τῆς δουρικτικῆς Ἑλβετίας, ὡς ἐνδεικτικῶς ἀπεκλήθη, ἀπὸ τῆς Ῥουδελσβούργης καὶ ἐντεῦθεν, διὰ τὴν θαυμασίαν φυσικὴν καλλονὴν της, ἡ γραφικὴ φάραγξ.

Ἀλλ' οὐχὶ μόνον διὰ τὴν φύσιν αὐτῆς εἶνε περιώνυμος ἡ Ἰένα· ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν γραμμάτων καὶ τῆς φιλοσοφίας κατέχει ἐξοχωτάτην θέσιν. Ἐν Ἰένῃ ἐγνωρίσθη ὁ Γκαίτε μετὰ τοῦ Σχίλλερ, καὶ ἐντεῦθεν ἤρχισεν ἡ περιώνυμος ἐκείνη φιλία, φιλία καρδίας ἀλλὰ πρὸ παντὸς συγγένεια πνεύματος, βαρυσήμαντος διὰ τὴν ἐπ' ἀμφοτέρους τοὺς μεγάλους ἀνδρας ἀλληλεπίδρασιν. Ἡ πόλις ἀποπνέει, ὡς εἰπεῖν, Σχίλλερ· ἀνὰ πᾶσαν καμπὴν σχεδὸν συναντᾷ τὸ βλέμμα ἀναμνηστικὴν πινακίδα ἀναγγέλλουσαν ὅτι ἐκεῖ κατώκησεν ὁ μέγας ποιητὴς τοῦ Βαλλενσταίν. Ἀλλὰ καὶ ποία δόξα γερμανικὴ δὲν ἔρριψε τὴν ἀνταύγειάν της ἐπὶ τῆς παρὰ

τὴν Βεῖμάρην πολίχνης; Μήπως ὁ Λεϊβνίτιος δὲν διέτριψεν ἐν αὐτῇ, μήπως οἱ δύο Οὐρβολδ, ὁ Βίγκελμαν; ὡς πρὸς δὲ τὴν φιλοσοφίαν δυνατὰ τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Ἰένα ὑπῆρξε περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἡ ἐστία τῆς θεωρητικῆς διανοήσεως· καὶ διὰ νὰ μὴ λείψῃ καὶ ἡ σκιά ἐκ τῆς δόξης της,*) ἐκεῖ, ἐπὶ τοῦ ὁροπεδίου αὐτῆς, ὁ Ναπολέων συνέτριψε κατὰ κράτος τὴν γερμανικὴν δύναμιν καὶ συνέδεσε τὸ ὄνομα αὐτῆς μετὰ τῶν θλιβερωτάτων ἐθνικῶν ἀναμνήσεων τῶν Γερμανῶν· ἀλλ' ἐν Ἰένῃ εἶχε σπουδάσῃ, ἐν Ἰένῃ ἔζησε καὶ ἐδίδαξεν ἐκεῖνος, ὅστις διὰ τῶν πυρίνων του «Λόγων πρὸς τὸ γερμανικὸν ἔθνος» ἀφύπνισε, ἐνεκαρδίωσε, ἠλέκτρισε τοὺς συντετριμμένους καὶ ἀτέλπιδας, ἔδειξε τὴν ἄγουσαν πρὸς τὴν ἐθνικὴν ἐνότητα, πρὸς τὸ μεγαλεῖον ὁδόν, ὁ Φίχτε.

Καὶ ἐν τῇ ἱστορίᾳ δὲ τῆς παιδαγωγικῆς ἐπιφανῇ θέσιν ἀξιοὶ ἡ πολίχνη, ἡ ὡς σπουδαστὴν δεξαμένη τὸν Herbart, οὗ τὴν βαθεῖαν καὶ μεγαλουργὸν παιδαγωγικὴν θεωρίαν ἀντεπροσώπευσε βραδύτερον καὶ νῦν ἀντιπροσωπεύει ὑπὲρ πᾶσαν ἄλλην γερμανικὴν πόλιν.

Τὸ παράδοξον δὲ καὶ πρὸ μικροῦ μόνον γενόμενον γνωστὸν εἶνε ὅτι ἐν Ἰένῃ ιδρύθη τὸ πρῶτον πανεπι-

*) Εἰς τὸ σκιερὸν αὐτῆς μέρος δύναται ἴσως ν' ἀναχθῇ καὶ τὸ ὅτι ὁ ὑπὸ τὸν Ἐνεδὸν Μοροζίνην Königsmark, ὁ ἐκσφενδονήσας κατὰ τοῦ Παρδενώγος, τῇ 21 Σεπτεμβρίου (ν) 1687 τὴν καταστρεπτικὴν βόμβαν ἐσποῦδασεν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ἰένης.